ANA BLANDIANA AND HER LITERARY GENERATION

Anamaria DOBRESCU (POPA)
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: Referring to her belonging to her literary generation, Ana Blandiana confessed that, since early in her career, she had felt a mismatch between her poetic attitudes and those of most of her peers. The first conscious separation from her generation took place at the end of high school, after her literary debut. The poet felt and manifested her openness to the artistic manifestations of younger generations, being interested in their way of perceiving the world and whether they were still reading her works. Therefore, this study will try to focus on the relationship of the poet with her literary generation and her conception of the generations.

Keywords: Ana Blandiana, literary generations, myths, poetic attitudes

Mitologicul hrăneşte literatura asemeni unei seve originare al cărei flux, nevăzut uneori, îmbogăţeşte textul cu semnificaţii mai mult sau mai puţin surprinzătoare. Substratul mitologic se perpetuează sub forma unor tipare existenţiale individuale care, proiectate la o anumită scară de generalitate, se transformă în experienţe culturale ancestrale încifrate sub forma unor arhetipuri ce determină experienţa scriiturii în mod conştient sau inconştient. Actul scriiturii individualizează această zestre culturală şi o îmbogăţeşte, iar cu cât actul lecturii o recreează şi o re-recreează cu fiecare re-lectura, filonul mitologic este amplificat. Elementele de origine mitologică transpar în text prin referinţe directe sau indirecte.

Pornind, aşadar, de la premisa că mitul este cea mai veche manifestare culturală umană, componenta implicită şi explicită a oricărui fapt de cultură, considerăm că opera unei personalităţi eminamente culturale ca cea a Anei Blandiana, nu poate fi pe deplin înţeleasă şi receptată fără relevarea dimensiunilor mitice ale operei sale. Faptul că poeta s-a afirmat şi s-a format în perioada anilor '60-'70, caracterizaţi şi de redescoperirea şi reinterpretarea miturilor, nu face decât să justifice cu atât mai mult demersul nostru hermeneutic.

Într-o perioadă în care literatura este redusă la funcţia ei referenţială şi propagandistică, aservită ideologiei socialist-comuniste ce dorea a se impune în mod abuziv, anii '60 se remarcă printr-o revigorare a lirismului „pur" şi prin reinstaurarea esteticului atât ca valoare artistică, cât şi ca alternativă existenţială. O nouă generaţie de poeţi se afirmă, reuşind să detroneze discursul proletcultist epicizat şi eticizant, declarativ şi patriotard, în favoarea unei poezii ce reface legăturile rupte cu lirica marilor poeţi interbelici. Ei redescoperă şi redefinesc esenţa lirismului, cu tot ceea ce presupune el: frumos, trăire autentică, profunzime ideatică, interioritate, subiectivism, dramatism existenţial, meditaţie metafizică. E vorba, bineînţeles, de generaţia poeţilor Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Constanţa Buzea şi Ana Blandiana.

Otilia Valeria Coman, după numele său real, îşi are originea în Timişoara, dar Ana Blandiana, poeta, îşi are originea în inima Ardealului, în spaţiul din apropierea Albei Iulia,

BDD-A22211 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:53 UTC)

impregnat, din vremuri străvechi, cu o aură mitică. Mama sa se trăgea din comuna Blandiana, al cărei nume provine din denumirea romană *Portus Bland* a unui loc din apropiere, fost ”port” pentru transportul sării pe râul Mureș. În comuna Blandiana există diferite vestigii arheologice din diferite epoci, printre care și ruinele unei așezări romane – *mansio* – în care s-au găsit urmele unui templu închinat zeului Mithra. În Iranul arhaic, Mithra era o divinitate de prim rang. Cultul lui s-a răspândit și în Imperiul Roman prin intermediul soldaților latini. Mithra era zeul luminii, cunoscut sub numele de "Deus Sol Invictus", fiindcă el s-a luptat cu soarele și a capturat taurul divin, din al cărui sânge au apărut toate plantele și animalele folositoare omului. Străbătând ziua cerul, Mithra vede și aude totul din cer sau de pe pământ, întrucât el are 10.000 de ochi și 1000 de urechi. Sărbătoarea cea mai importantă în cinstea zeului este nașterea sa pe 25 decembrie, când păstorii din ținut au venit să i se închine.

Am stăruit puțin asupra acestor semnificații mitologice, deoarece am considerat că el ar putea avea o înrâurire, chiar dacă indirectă, asupra moștenirii culturale a scriitoarei, preluată, în copilărie, din folclorul și credințele străvechi ale satului natal al mamei sale. Motivul luminii, ochilor și sângelui, amintite mai sus, specifice temei cunoașterii, apar deseori în lirica sa și sunt reprezentative pentru concepția artistică a Anei Blandiana. Desigur, aceste motive sunt de largă circulație, și mai mult ca sigur ele și-au făcut loc în imaginarul blandian mai degrabă prin intermediul liricii blagiene, care a avut o influență vizibilă asupra viziunii artistice a poetei. Totuși, se poate remarca apartenența la aceeași matrice culturală și spirituală a celor doi, cu atât mai mult cu cât amândoi își au originea, cel puțin cultural, în același spațiu geografic. Legătura strânsă dintre poet și matricea sa spirituală sunt exprimate și în poemul *Dintr-un sat.*

„Fiecare venim dintr-un sat -
Unii direct, alții trecând prin părinți,
Unii direct, purtători de eresuri si basme,
Fericiții putând să se-ntoarcă oricând. […]

Vreau drumul părinților mei să-l întorc,
Vreau satul cu sunetul lacrimei mele,
Poteca din holde știută din somn
Și reintrarea vorbelor în lucruri. ”[1]

Una dintre principalele caracteristici ale generației sale literare este preocuparea pentru definirea relației poet/creator-univers, într-o viziune chiar de sorginte blagiană, dar și orfică, de un vitalism exuberant, prin care ființa intimă a creatorului caută a se pune în armonie cu stihiile. *„Contactul nemijlocit cu stihiile și, mai ales, reprezentarea lor timpurie după credințe naive, dar vaste și tulburătoare, și, ca atare, fecunde în plan artistic, au marcat definitiv biografia lor de artiști.”*[2](Mircea Martin). O altă trăsătură definitorie ar fi *„cea a descoperirii trăirii și rostirii cu subtext etic (dar deloc moralizator, ca înainte!) […] ce provine dintr-o stare de criză, dintr-un dezacord între ființa rațională și interogativă și*

[1] Blandiana, Ana, *Poezii*, Editura Minerva, București, 1989, pg. 20.
[2] Mircea Martin, *Generație și creație,* E.P.L., București, 1969.

BDD-A22211 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:53 UTC)

iraționalitatea universului."[3] Poeții percep fondul grav, tragic al existenței și încearcă a se căuta pe sine prin poezie, găsindu-și locul și rostul într-un univers ostracizant.

Din aceste considerente, și nu numai, se poate afirma că Ana Blandiana este o reprezentantă tipică a generației sale, iar viziunea, trăirile și temele volumului său de debut confirmă acest fapt în mod incontestabil. Eugen Simion constata chiar o coincidență a obsesiilor și a miturilor din opera ei cu cele din operele colegilor de generație: *„Candoarea, jubilația în fața miracolului vieții, sentimentul de solidaritate cu universul și toate celelalte ficțiuni ale adolescenței intră și în poemele din Persoana întâi plural (titlul în sine vrea să sugereze identificarea eului poetic cu destinul colectiv)"*[4]

Unirea cu natura este una dintre temele preferate de Ana Blandiana. Gaston Bachelard consideră că această legătură are la bază iubirea în totalitatea ei. Fără să știm de ce, *„sentimentul pentru natură este atât de durabil în anumite suflete, tocmai pentru că, în forma sa originară, el este la originea tuturor sentimentelor. E sentimentul filial. Toate formele de iubire cuprind un element de iubire față de o mamă. Natura este pentru omul adult [. . .] o mamă atoatecuprinzătoare, eternă și proiectată în infinit. Sentimentul, natură este o proiecție a mamei"*[5]. Astfel unirea cu natura este un lucru firesc pentru orice creator de artă.[6] Poezia *Legături* este reprezentativă în acest sens:

„Totul este eu însămi.
Dați-mi o frunza care sa nu-mi semene,
Ajutați-mă sa găsesc un animal
Care sa nu geamă cu glasul meu.
Pe unde calc pământul se despica
Si morții care poarta chipul meu
Îi vad îmbrățișați si procreând alți morți
De ce atâtea legături cu lumea,
Părinți atâția si urmași siliți
Si toata-aceasta nebunească-asemănare?
Mă hăituiește universul cu mii de fete ale mele
Si nu pot sa mă apar decât lovind în mine."[7]

Apa are foarte multe ipostaze, în multe scrieri ale autoarei: apa-mamă, apa-elementul primordial al creației, apa-speranța pură, apa-hrană pentru toate ființele lumii, apa-hrană sufletească-speranță. Ploaia, ca simbol al apei în ipostaza ei vitală, generatoare de viață, apare și în poemul *Descântec de ploaie.*

„Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile,
Înnebunitele ploi și ploile calme,
Ploile feciorelnice și ploile-dezlănțuite femei,

[3] Iulian Boldea, *Ana Blandiana (monografie)*, Ed. Aula, Brașov, 2000, pg. 9.
[4] Eugen Simion, *Scriitori români de azi,* vol.IV, Ed. Cartea Românească, București, 1989, pg. 151.
[5] Gaston, Bachelard, *Apa și visele*, *Eseu despre imaginația materiei*, Traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1995, p. 131.
[6] Gaston, Bachelard, *Apa și visele*, *Eseu despre imaginația materiei*, Traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1995, p. 131.
[7] Blandiana, Ana, *Poezii*, Editura Minerva, București, 1989, pg. 27.

BDD-A22211 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:53 UTC)

Ploile proaspete si plictisitoarele ploi fără sfârşit,
Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile […]"[8]

De aceea trebuie ca tocmai poetul să cânte ploile, deoarece creatorul de artă este poate singurul care are harul de a da o undă de speranţă omenirii prin arta pură, prin opera de artă, care poate oferi adevăratul catharsis al sufletului omenesc.

Referindu-se la apartenenţa sa la generaţia ei literară, Ana Blandiana mărturisea în *Fals tratat de manipulare* că, încă de timpuriu, a simţit o neconcordanţă între atitudinile ei poetice şi ale celor mai mulţi dintre colegii ei. Prima desprindere conştientă de generaţia ei s-a făcut la sfârşitul liceului, după debutul ei publicistic, când a realizat că unul din colegii ei şi-a renegat tatăl, deţinut politic: *„Dezicându-se de propriul lui tată şi în aceeaşi măsură – simţeam - şi de mine, colegul - pe care nu aveam să-l iert niciodată – a contribuit esenţial la desprinderea de generaţia mea. Mă simţeam ca o rană căreia i s-a smuls cu sălbăticie bandajul, şi am decis să rămân aşa."*[9]

Interesant e că poeta s-a arătat şi s-a simţit mereu deschisă la manifestările artistice ale generaţiilor mai tinere, fiind interesată de modul lor de a percepe lumea şi dacă ei o mai citesc pe ea, dacă vocea ei mai este încă reprezentativă pentru ei. Impresionantă rămâne viziunea proprie a scriitoarei faţă de ideea de generaţie, împărtăşită tot în acelaşi volum: *„Poezia devine ea însăşi o generaţie în care te poţi întâlni, fără să te miri cu orice mare autor, fără să simţi diferenţele învelişurilor temporare, fericit doar de căutarea aceluiaşi miez"*[10]

BIBLIOGRAFIE

1. Bachelard, Gaston, *Apa şi visele*, *Eseu despre imaginaţia materiei*, Editura Univers, Bucureşti, 1995
2. Blandiana, Ana, *Fals tratat de manipulare*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2013
3. Blandiana, Ana, *Poezii*, Editura Minerva, Bucureşti, 1989
4. Boldea, Iulian, *Ana Blandiana (monografie)*, Ed. Aula, Braşov
5. Enache, Daniel Cristea, *Generaţia '60,* Ed. Muzeului Naţional al Literaturii Române, Bucureşti, 2013
6. Martin, Mircea, *Generaţie şi creaţie,* E.P.L., Bucureşti, 1969
7. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi,* vol. IV, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1989

[8] Blandiana, Ana, *Poezii*, Editura Minerva, Bucureşti, 1989, pg. 2.
[9] Blandiana, Ana – *Fals tratat de manipulare*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2013, pg. 33.
[10] Blandiana, Ana – *Fals tratat de manipulare*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2013, pg. 59.

BDD-A22211 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:53 UTC)